

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

№4 (2)

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026
APREL

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 - Texnika fanlari

08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic Resource Index
ResearchBib

ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ БИБЛИОТЕКА LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, aprel.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afrovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellashtirish
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

BYUDJET SUBYEKTLARI ISHTIROKINI QISQARTIRISH ASOSIDA KREDIT RISKINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	16
PhD. Mahmudov Rahimjon Hamid o'g'li	
MINTAQA IQTISODIYOTI TARMOQLARINI KLASTERLASHTIRISH SALOHIYATINI RIVOJLANTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISHNING EMPIRIK MODEL: STATISTIK VA EKONOMETRIK TAHLIL.....	25
Ollokulova Feruza Mansurovna, Abdurahmonov Abdulaziz Maxmudovich	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA PUL OQIMLARI AUDITINI TAKOMILLASHTIRISHNING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI.....	30
Atamurodov Saidmurad Yaxyoyevich, Sindarova Aziza Musurmon qizi	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKLARINI BOSHQARISHNI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH.....	42
Xasanov Sardor Xazratkulovich	
IQTISODIY O'SISH SIFATI VA UNI KO'RSATKICHLARINING KONSEPTUAL ASOSLARI.....	50
Axmedov Xasanjon Muxamadovich	
IQTISODIY O'SISH SIFATI VA UNI KO'RSATKICHLARINING KONSEPTUAL ASOSLARI.....	55
Axmedov Xasanjon Muxamadovich	
ENERGIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING KORXONALAR RENTABELLIGIGA TA'SIRI.....	60
Hayitov Jamshid Xolboyevich	
KREDITLASH MEXANIZMINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI VA UNING TARIXIY RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	65
Ortiqov Husan Usmonaliyevich	
DAVLAT SEKTORIDA ICHKI AUDIT FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH.....	70
Xamidova Zarifa Urol qizi	
ISTE'MOL NARXLARI INDEKSINI MODELLASHTIRISH VA PROGNOZLASHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI.....	74
Ismailova Shaxnoza Uktamovna	
XIZMATLAR SEKTORI RIVOJLANISHINING KAMBAG'ALLIKKA TA'SIRINI BAHOLASH METODOLOGIYASI VA KO'RSATKICHLAR TIZIMI.....	77
Dawletmuratov Adilbay Mirzaboyevich	
BIZNES JARAYONLARINI MONITORING QILISH TIZIMINING HOZIRGI HOLATI TAHLILI.....	84
Dadajonova Madina Ravshan qizi	
ISTE'MOL NARXLARI INDEKSINI MODELLASHTIRISH VA PROGNOZLASHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI.....	89
Ismailova Shaxnoza Uktamovna	
MINTAQA IQTISODIYOTI TARMOQLARINI KLASTERLASHTIRISH SALOHIYATINI RIVOJLANTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISHNING EMPIRIK MODEL: STATISTIK VA EKONOMETRIK TAHLIL.....	94
Ollokulova Feruza Mansurovna, Abdurahmonov Abdulaziz	
ENERGIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING KORXONALAR RENTABELLIGIGA TA'SIRI.....	100
Hayitov Jamshid Xolboyevich	
IMPROVING THE EFFICIENCY OF BANKS' GREEN FINANCING IN UZBEKISTAN AND KAZAKHSTAN.....	105
Maxmudov Rahimjon	
MAHALLIY BUDJETLAR MUSTAQILLIGINI TAKOMILLASHTIRISH VA YANADA OSHIRISH.....	109
Abduraxmonova Gulmira	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA MOLIVAVIY HISOBOTLARNI SHAKLLANTIRISH: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR.....	114
Teshabayev Dilmurod Boxodir o'g'li	

FARG 'ONA VILOYATINING INNOVATSION RIVOJLANISHI.....	120
Tuychieva Odina Nabiyevena	
INDICATORS OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE "GREEN" ECONOMY.....	131
Mirzaev Kulmamat Djanzakovich	
KREDITLASH MEXANIZMINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI VA UNING TARIXIY RIVOJLANISH BOSQICH LARI.....	140
Ortiqov Husan Usmonaliyevich	
KORPORATIV BOSHQARUVNING XALQARO TAJRIBASI VA UNING QIYOSIY TAHLILI.....	144
Shakirova Gulbaxor Sharipdjanovna	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKLARINI BOSHQARISHNI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH.....	149
Xasanov Sardor Xazratkulovich	
IQTISODIY XAVFSIZLIKNING INSTITUSIONAL ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING XORIJ DAVLATLAR TAJRIBASI.....	156
Odinayev Ravzatullo Asatulloevich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING MOLIVAVIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	161
Karimov Alibek Valievich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA FRANCHAYZING TIZIMINI RIVOJLANTIRISHDA PLATFORMA MODELLARI VA ULARNING SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	167
Xodjaye Anvar Rasulovich, Nasimov Dilshodbek Hotam o'g'li	
"O'ZBEKISTON GTL" MAHSULOTLARINING FIZIK-KIMYOVIY XOSSALARI VA ULARNI KOMPOUDIRLASH ASOSIDA EKOLOGIK TOZA YOQILG'ILAR OLIISH ISTIQBOLLARI.....	173
Ro'ziyev Aliakbar, Hayitov Ruslan, Mavlonov Shohrux	
HUDUDIY MEHNAT BANDLIGINI TA'MINLASHDA AVTOSERVIS KORXONALARINING ROLI.....	179
Marqayev Xurshid Aliqulovich	
ASOSIY VOSITALAR AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH.....	183
Zaripova Sayohat Zafarovna	
XIZMATLAR SOHASINI BOSHQARISHDAGI MUAMMOLAR VA YECHIMLAR: AGROTURIZM VA RAQAMLI XIZMATLAR ASOSIDA TAHLIL (ANDIJON VILOYATI MISOLIDA).....	188
Oktamjonova Gulira'no Ikromjon qizi	
BUXORO VILOYATI UY XO'JALIKLARI HAYOT SIFATI VA IJTIMOIIY-IQTISODIY AHVOLI: SO'ROVNOMA NATIJALARI TAHLILI.....	192
Nizomov Asliddin, Musulmonova Shahlo, Izzatullayeva Ma'mura	
DIRECTIONS FOR TOURISM DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN BASED ON DIGITAL TECHNOLOGIES..	199
Mirzaev Kulmamat Djanzakovich	
QORA METALLURGIYA SANOATI VA ULARNING ISHLATILISHI.....	203
Sarimsakov Alisher Ubaydullaevich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLI BANDLIGINING IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI.....	209
Yusupov Farhod Adamboyevich	
TASVIRLARDAN YO'L BELGILARINI TANIB OLIISH ALGORITMLARI VA DASTURIY VOSITASINI ISHLAB CHIQISH.....	214
Toyirov Akbar Xasanovich, Yuldoshov Abdurahmon Baxtiyorovich	
OLIIY TA'LIMNI MOLIVALASHTIRISHNING ILG'OR XORIJIY TAJRIBASI: SINGAPUR MISOLIDA.....	218
Kurbanov Baxodir Negmatullayevich	

MA'LUMOTLARGA ASOSLANGAN TURIZM BOSHQARUVI: O'ZBEKISTONDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARI.....	222
Ashurova Shaxnoza Almasovna	
DAVLAT XARIDLARI BO'YICHA BYUDJET MABLAG'LARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI ICHKI AUDITNING ANALITIK KO'RSATKICHLARI ASOSIDA BAHOLASH.....	226
Meliboyev Askar Eshmuratovich	
ГЛИНИСТЫЕ СЛАНЦЫ ЦЕНТРАЛЬНОГО И ЮЖНОГО УЗБЕКИСТАНА КАК СЫРЬЕВАЯ СМЕСЬ ДЛЯ ПРОИЗВОДСТВА ПОРТЛАНДЦЕМЕНТА.....	231
Карабаев А.М., Абдуллаева Д.Ф., Абдуллаев У.Х. Андакулова Н.Н.	
ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМЫ МЕНЕДЖМЕНТА КАЧЕСТВА НА ПРОМЫШЛЕННОМ ПРЕДПРИЯТИИ.....	237
Садиков Жaxonгир Носирджанович, Даулетмуратова Дилбар Калмуқанмед кизи	
РАЗРАБОТКА МЕХАТРОННОГО МОДУЛЯ ДЛЯ ВЫРАВНИВАНИЯ ПОВЕРХНОСТИ МЕТАЛЛА ПОСЛЕ ЗАЛИВКИ.....	243
Мирджуроев Сарвар Алишер угли	
MAHALLIY BUDJET DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHDA YASHIRIN IQTISODIYOTNING TA'SIRI ..	246
Isoqov Zafarjon Zokirjonovich	
AGROKLASTERLAR SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING EKONOMETRIK MODELLARI	250
O'rinboev Ulug'bek Otabekovich	
ИССЛЕДОВАНИЕ ПОРИСТОЙ СТРУКТУРЫ И ВЛАГОПОГЛОЩАЮЩИХ СВОЙСТВ КОМПОЗИТНОГО ВЯЖУЩЕГО	259
Тургунбаев Уринбек, Шарипова Дилафруз, Худойбердиев Жамшид	
ИССЛЕДОВАНИЕ НАПРЯЖЕННО-ДЕФОРМИРОВАННОГО СОСТОЯНИЯ ЯЧЕЙКИ СВЕТОПРОЗРАЧНОГО ОГРАЖДЕНИЯ ПРИ ВОЗДЕЙСТВИИ ЛОКАЛЬНОЙ СЕЙСМИЧЕСКОЙ НАГРУЗКИ.....	265
Давронов Олимбек, Туляганов Азиз	
PAHTA-TO'QIMACHILIK KLASTERLARNING EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	271
Mamasoliyev G'ayratbek Maxamadyusupovich	
RAQAMLI IQTISODIYOTNING TURIZMDA MOHIYATI VA AHAMIYATI.....	276
Abdullayeva Zulfiya Izzatovna	
MINTAQAVIY SANOAT KORXONALARINING BIZNES JARAYONLARINI TAHLIL QILISH VA BAHOLASHNING ZAMONAVIY USULLARI (BPM, LEAN VA SIX SIGMA YONDASHUVLARI MISOLIDA) ..	279
Azimova Maxfuza Rashidovna	
QURILISH SANOATI KORXONALARINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA ULARNI EKOLOGIK BOSHQARISH TAMOIYILLARI	284
Xolov Xamza Tojiddinovich	
O'ZBEKISTONDA AHOLINI QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI BILAN TA'MINLASHNING IQTISODIY MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH: EKONOMETRIK TAHLIL VA PROGNOZLASH	292
Matjonov Bekjon Ravshonbekovich, Ibragimova Nodira Kadamovna	
A THEORETICAL MODEL LINKING GENDER EQUALITY AND MANAGEMENT EFFICIENCY.....	297
Ochilova Intizor Sadikovna	
QIMMATLI QOG'OZLAR PORTFELIDAN KUTILAYOTGAN DAROMADGA TA'SIR QILUVCHI OMILLARNI EKONOMETRIK MODEL ORQALI BAHOLASH.....	303
Sindarov Fazliddin Kaxramonovich	
MAMLAKAT KIMYO SANOATIDAGI KORXONALAR FAOLIYATIDA RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH JARAYONI VA ULARNING TAHLILI.....	312
Odilova Malika Abdushukur qizi	

RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI ISHLAB CHIQRISH SANOATIGA JORIY ETISH	317
Abdivoyitova Sarvinoz Abduxayit qizi, Maxmudov Abrorxon Axmadxonovich	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA BOSHQARUV HISOB TIZIMINI TASHKIL ETISHNING NAZARIY VA AMALIY JIHATLARI	321
Xojiboyev Muxiddin Shodimuxamedovich	
TIJORAT BANKLARINING INVESTITSION FAOLIGINI OSHIRISHNING HOZIRGI HOLATI TAHLILI.....	326
Dagarov Bekzod Muzaffar o'g'li	
O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA RAQOBAT MUHITINING SHAKLLANISH BOSQICHLARI VA TENDENSIYALARI.....	332
Qulmetov Mansurbek Ro'zmatovich	
USING ENGINEERING MODELS TO MEASURE SME RISKS IN UZBEKISTAN.....	340
Djumabayeva Dilobar Asatillayevna	
BANK FAOLIYATIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING ASOSIY MASALALARI.....	347
Yusufov Javohirtshoh Ozod o'g'li, Xolmirzayev Elbek Baxtiyorovich	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR JARAYONIDA TALABALARNING IJODKORLIK KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	353
Meyliyeva Shoxista Rustamovna	
ИНТЕГРАЛЬНАЯ ОЦЕНКА УСТОЙЧИВОГО ЦИФРОВОГО РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА И ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТУРИСТСКОГО ПОТЕНЦИАЛА БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ	358
Усманова Азиза Баходировна	
O'ZBEKISTONDA ELEKTR YORITISH MAHSULOTLARI BOZORINI INNOVATSION LOKALIZATSIYA ASOSIDA RIVOJLANTIRISH: DINAMIKA, TAHLIL VA PROGNOZ	363
Jurayev Murotjon Sotivoldiyevich	
HUUDUDLAR RAQOBATBARDOSHLIGINI BAHOLASH VA REYTINGLASH.....	371
Kosimov Bobir Abdigafarovich	
BALAND BINOLAR FASADLARINI PARDOZLASH TEXNOLOGIYALARINI EKSPLUATATSION ISHONCHLILIK VA XIZMAT MUDDATINI UZAYTIRISH ASOSIDA OPTIMALLASHTIRISH.....	376
Amirov Shavkat Rahmatullayevich	
ОСНОВЫ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ТРАНСПОРТНОЙ ЛОГИСТИКИ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	383
Мурадов Алишер Курбанбаевич	
ФОРМИРОВАНИЕ БИЗНЕС-ПАРАДИГМЫ АГРОТУРИЗМА КАК УСЛОВИЕ ДОСТИЖЕНИЯ ЦЕЛЕЙ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ	390
Усманова Диляфруз Каршиевна	
WAYS TO IMPROVE THE REGIONAL STRUCTURE OF THE INDUSTRY OF NAVAI REGION	396
Uralov Eliboy Omonovich	
JISMONIY SHAXSLARNING MOL-MULK SOLIG'INI TAKOMILLASHTIRISHDA SAMARALI XORIJIY TAJRIBA	400
Safarova Shahzoda	
НАЛОГОВОЕ СТИМУЛИРОВАНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ АКТИВНОСТИ: МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ И ПРАКТИКА УЗБЕКИСТАНА.....	405
Рафиева Зарина Хусановна	
INDUSTRY 4.0 SHAROITIDA SANOAT KORXONALARIDA INSON RESURSLARINI BOSHQARISHNING ILMIY-AMALIY MASALALARI.....	410
Djuraeva Guzal Shavkatovna	

SUG'URTA TASHKIOTLARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR.....	414
Xalikulova Shirin Utkir qizi	
TIJORAT BANKLARIDA AKTIVLAR SIFATINI OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	418
Ruziyev Baxtiyor Salimboyevich	
ВЗАИМОСВЯЗЬ УРОВНЯ РАЗВИТИЯ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО СЛОВАРЯ И ЛИДЕРСКИХ КАЧЕСТВ У ДЕТЕЙ МЛАДШЕГО ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА.....	425
Рихсибоева Нигора Низомиддин кизи, Тоймухамедова Дилобар Хуснитдиновна	
TURIZM KORXONALARIDA INTEGRATSIYALASHGAN MARKETING KOMMUNIKATSIYALARINI RIVOJLANTIRISH MEKANIZMLARI.....	434
Sobirjonov Asrorbek Sobitjon o'g'li	

TURIZM KORXONALARIDA INTEGRATSIYALASHGAN MARKETING KOMMUNIKATSIYALARINI RIVOJLANTIRISH MEXANIZMLARI

Sobirjonov Asrorbek Sobitjon o'g'li

TDIU "Turizm va mehmonxona biznesi" kafedrasida katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada turizm korxonalarida integratsiyalashgan marketing kommunikatsiyalarining (IMK) mazmuni, ahamiyati va ularni rivojlantirish mexanizmlari ilmiy-nazariy hamda amaliy jihatdan tahlil qilingan. Tadqiqot davomida reklama, jamoatchilik bilan aloqalar, raqamli marketing, sotishni rag'batlantirish va brend kommunikatsiyalarining o'zaro uyg'unligi turizm korxonalarida raqobatbardoshligini oshirishdagi roli yoritilgan. Shuningdek, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, ijtimoiy tarmoqlar va onlayn platformalardan foydalanish orqali marketing kommunikatsiyalarini samarali tashkil etish usullari ko'rib chiqilgan. Tadqiqot natijalari asosida turizm korxonalarida integratsiyalashgan marketing kommunikatsiyalarini takomillashtirish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan. Maqola natijalari turizm sohasida faoliyat yurituvchi mutaxassislar, tadqiqotchilar va talabalarga foydali bo'lishi mumkin.

Kalit so'zlar: integrated marketing communications, tourism enterprises, marketing communications, digital marketing, branding, advertising, competitiveness, social media, promotion strategies.

Аннотация: В данной статье рассматриваются сущность, значение и механизмы развития интегрированных маркетинговых коммуникаций на туристических предприятиях. В ходе исследования с научно-теоретической и практической точек зрения проанализировано взаимодействие рекламы, связей с общественностью, цифрового маркетинга, стимулирования сбыта и бренд-коммуникаций, а также их роль в повышении конкурентоспособности туристических организаций. Особое внимание уделено использованию современных информационно-коммуникационных технологий, социальных сетей и онлайн-платформ в системе маркетинговых коммуникаций. На основе результатов исследования разработаны практические рекомендации по совершенствованию интегрированных маркетинговых коммуникаций в деятельности туристических предприятий. Материалы статьи могут быть полезны специалистам туристической отрасли, исследователям и студентам.

Ключевые слова: интегрированные маркетинговые коммуникации, туристические предприятия, маркетинговые коммуникации, цифровой маркетинг, брендинг, реклама, конкурентоспособность, социальные сети, стратегии продвижения.

Abstract: This article examines the essence, significance, and mechanisms for the development of integrated marketing communications (IMC) in tourism enterprises. The study provides a theoretical and practical analysis of the interaction between advertising, public relations, digital marketing, sales promotion, and brand communications, highlighting their role in enhancing the competitiveness of tourism organizations. Particular attention is paid to the use of modern information and communication technologies, social media, and online platforms in the marketing communication system. Based on the research findings, practical recommendations are proposed to improve the effectiveness of integrated marketing communications in tourism enterprises. The results of the study may be useful for tourism industry professionals, researchers, and students.

Key words: Integrated marketing communications, tourism enterprises, marketing communications, digital marketing, branding, advertising, competitiveness, social media, promotion strategies.

KIRISH.

Bugungi globallashuv va raqamli iqtisodiyot sharoitida jahon turizm bozori jadal rivojlanib, turizm korxonalarida o'rtasidagi raqobat tobora kuchayib bormoqda¹. Jahon Turizm Tashkiloti (UNWTO) ma'lumotlariga ko'ra, turizm sohasi jahon yalpi ichki mahsulotining muhim qismini tashkil etib, bandlikni oshirish va hududlar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida muhim rol o'ynamoqda. Ushbu sharoitda turizm korxonalarining muvaffaqiyati

ko'p jihatdan samarali marketing faoliyati, xususan, integratsiyalashgan marketing kommunikatsiyalarini (IMK) to'g'ri tashkil etishga bog'liq.

Jahon tajribasida integratsiyalashgan marketing kommunikatsiyalari masalalari bo'yicha Kotler, Keller, Schultz, Duncan, Pickton kabi olimlar tomonidan keng qamrovli ilmiy tadqiqotlar olib borilgan¹. Ushbu tadqiqotlarda reklama, jamoatchilik bilan aloqalar, brending, raqamli marketing va sotishni rag'batlantirish vositalarining yagona strategiya asosida uyg'unlashuvi korxonalar imijini shakllantirish hamda iste'molchilar bilan uzoq muddatli aloqalarni rivojlantirishning muhim omili sifatida asoslab berilgan². Ayniqsa, so'nggi yillarda raqamli texnologiyalar, ijtimoiy tarmoqlar va onlayn platformalarning jadal rivojlanishi turizm sohasida marketing kommunikatsiyalarining yangi mexanizmlarini joriy etishni taqozo etmoqda.

O'zbekiston Respublikasida ham turizm sohasini rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri etib belgilangan. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining turizm sohasini jadal rivojlantirishga qaratilgan farmon va qarorlari asosida turizm infratuzilmasini takomillashtirish, milliy turizm mahsulotini xalqaro bozorlarda targ'ib qilish, zamonaviy marketing va reklama mexanizmlarini joriy etishga alohida e'tibor qaratilmoqda³. Prezident qarorlarida turizm korxonalarining raqobatbardoshligini oshirish, raqamli marketingdan samarali foydalanish, hududiy va tematik turizm brendlari shakllantirish muhim vazifalar sifatida belgilangan.

Shu bilan birga, amaliyotda turizm korxonalarida marketing kommunikatsiyalarining yetarli darajada integratsiyalashmaganligi, reklama va targ'ibot ishlarining tizimsizligi, raqamli platformalardan foydalanish samaradorligining pastligi kabi muammolar mavjud. Ushbu muammolarni bartaraf etish integratsiyalashgan marketing kommunikatsiyalarini rivojlantirish mexanizmlarini ilmiy asosda ishlab chiqishni talab etadi.

Mazkur maqolada jahon tajribasi va milliy amaliyotni tahlil qilish asosida turizm korxonalarida integratsiyalashgan marketing kommunikatsiyalarini rivojlantirish mexanizmlarini takomillashtirish, mavjud muammolarga yechimlar ishlab chiqish hamda sohaga oid davlat qarorlari ijrosini ta'minlashga qaratilgan ilmiy-amaliy taklif va tavsiyalar ishlab chiqish maqsad qilib qo'yilgan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI.

Integratsiyalashgan marketing kommunikatsiyalari (IMK) konsepsiyasi marketing nazariyasida muhim yo'nalishlardan biri bo'lib, u turli kommunikatsiya vositalarini yagona strategiya asosida uyg'unlashtirishni nazarda tutadi. Mazkur bo'limda ushbu mavzu bo'yicha xorijiy olimlar, MDH davlatlari olimlari hamda O'zbekistonlik tadqiqotchilarning ilmiy qarashlari ketma-ketlikda tahlil qilinadi.

IMK nazariyasining shakllanishi va rivojlanishida amerikalik olim Philip Kotlarning ilmiy ishlari alohida ahamiyatga ega. U marketing kommunikatsiyalarini reklama, PR, sotishni rag'batlantirish va raqamli marketingning uzviy bog'langan tizimi sifatida talqin etadi⁴. Don Schultz esa integratsiyalashgan marketing kommunikatsiyalarini brend qiymatini oshirishga xizmat qiluvchi strategik vosita sifatida baholaydi⁵. Kevin Lane Keller o'z tadqiqotlarida IMK orqali iste'molchi ongida barqaror brend imiji shakllanishini asoslab beradi⁶.

Rossiyalik olimlar A.N. Romanov va I.V. Semenovalar marketing kommunikatsiyalarini boshqarish masalalarini turizm sohasiga tatbiq etgan holda, IMK raqobatbardoshlikni oshirishning muhim omili ekanligini ta'kidlaydilar⁷. Qozog'istonlik tadqiqotchi G.A. Bekenova turizm korxonalarida raqamli marketing va kommunikatsiya kanallarining integratsiyasi xizmatlar sifatini yaxshilashga xizmat qilishini ko'rsatib o'tgan⁸.

O'zbekistonlik olimlar tadqiqotlari. O'zbekistonlik olimlardan B.X. Abdullayev, Sh.X. Egamberdiyev va N.T. Tursunovalar turizm sohasida marketing faoliyatini rivojlantirish masalalarini o'rganib, milliy turizm brendini shakllantirishda marketing kommunikatsiyalarining o'rni katta ekanligini ta'kidlaydilar⁹. Ularning ilmiy ishlarida integratsiyalashgan yondashuv yetarli darajada rivojlanmaganligi muammo sifatida qayd etilgan.

Yuqoridagi ilmiy yondashuvlarni umumlashtirgan holda aytish mumkinki, turizm korxonalarida integratsiyalashgan marketing kommunikatsiyalarini rivojlantirish nafaqat reklama va targ'ibot samaradorligini oshiradi, balki iste'molchilar bilan uzoq muddatli aloqalarni shakllantirishga ham xizmat qiladi. Muallif fikriga ko'ra, O'zbekiston sharoitida IMK mexanizmlarini raqamli platformalar va milliy turizm brendlari bilan uyg'unlashtirish muhim ahamiyat kasb etadi.

<?> UNWTO. International Tourism Highlights. -Madrid, so'nggi yil.

2 Kotler P., Keller K.L. *Marketing Management*.

3 PQ-4755 -Turizmni qo'llab-quvvatlash

4 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarorlari (2019-2023).

5 Kotler P., Keller K.L. *Marketing Management*

6 Schultz D. *Integrated Marketing Communications*

7 Keller K.L. *Strategic Brand Management*

8 Romanov A.N. *Marketing kommunikatsiyalari*., Semanova I.V. *Marketing v turizme*

9 Bekenova G.A. *Tourism Marketing in Kazakhstan*

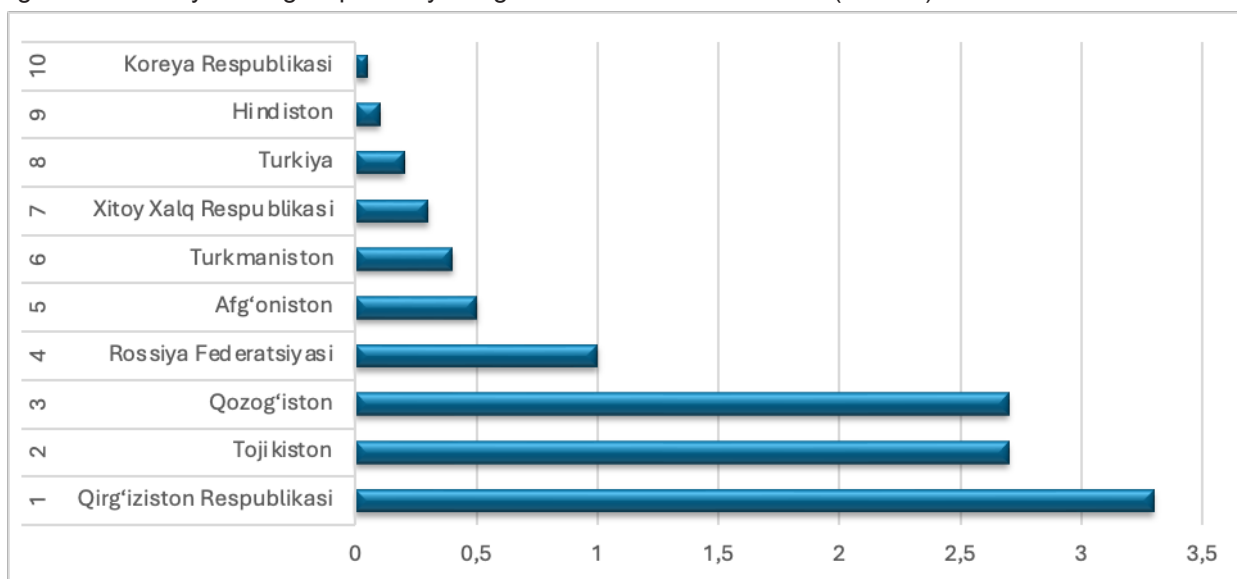
TADQIQOT METODOLOGIYASI.

Mazkur tadqiqotda ilmiy bilishning umumiy va maxsus usullaridan foydalanildi. Xususan, integratsiyalashgan marketing kommunikatsiyalari bo'yicha xorijiy va mahalliy ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish orqali nazariy asoslar shakllantirildi. Tadqiqot jarayonida tahlil va sintez, taqqoslash, tizimli yondashuv, mantiqiy umumlashtirish usullari qo'llanildi. Shuningdek, turizm korxonalarining marketing faoliyati bo'yicha mavjud ma'lumotlar statistik tahlil qilinib, amaliy holat baholandi. Olingan natijalar asosida integratsiyalashgan marketing kommunikatsiyalarini rivojlantirish bo'yicha ilmiy xulosa va tavsiyalar ishlab chiqildi.

TAHLIL VA NATIJALAR.

2025-yilda O'zbekistonga kelgan xorijiy turistlar oqimi sezilarli darajada oshdi. Milliy statistika qo'mitasining dastlabki ma'lumotlariga ko'ra, 2025-yilda turistik maqsadlarda 11,7 mln nafar xorijiy fuqaro tashrif buyurgan. Yanvar-oktabr oylarida esa ushbu ko'rsatkich 9,7 mln nafarni tashkil etgan bo'lib, yil yakuniga qadar o'sish sur'ati saqlanib qolgan.

Turist oqimining o'sishi, bir tomondan, mintaqaviy (Markaziy Osiyo) bozorlarning yuqori ulushi bilan, ikkinchi tomondan, transport aloqalari va xizmatlar paketlarining takomillashuvi bilan izohlanadi. Quyidagi diagramma 2025-yilda eng ko'p turist yuborgan 10 ta davlatni ko'rsatadi (1-rasm).

1-rasm. 2025-yilda O'zbekistonga kelgan xorijiy turistlar soni (TOP-10 davlatlar bo'yicha, mln kishi)¹

Rasmdan ko'rinib turibdiki, 2025-yilda O'zbekistonga kelgan xorijiy turistlarning asosiy qismi qo'shni davlatlar hissasiga to'g'ri keladi. Xususan, Qirg'iziston Respublikasi (3,3 mln kishi), Tojikiston (2,7 mln kishi) va Qozog'iston (2,7 mln kishi) yetakchi o'rinlarni egallaydi. Ushbu holat hududiy yaqinlik, transport aloqalarining qulayligi hamda oilaviy va migratsion aloqalarning kuchliligi bilan izohlanadi. Shu bilan birga, Rossiya Federatsiyasi, Xitoy Xalq Respublikasi va Turkiya kabi uzoq xorij davlatlaridan kelayotgan turistlar ulushi nisbatan past bo'lib, bu turizm korxonalarida integratsiyalashgan marketing kommunikatsiyalarini xalqaro bozorlarga moslashtirish, raqamli reklama va branding strategiyalarini kuchaytirish zarurligini ko'rsatadi. (1-jadval).

1-jadval

2025-yilda O'zbekistonga kelgan xorijiy turistlar soni va ularning mamlakatlar bo'yicha ulushi (TOP-10 davlat)¹⁰

No	Davlat	Turistlar soni (kishi)	Ulushi (%)
1	Qirg'iziston Respublikasi	3 300 000	28.2
2	Tojikiston	2 700 000	23.1
3	Qozog'iston	2 700 000	23.1
4	Rossiya Federatsiyasi	984 400	8.4
5	Afg'oniston	476 700	4.1
6	Turkmaniston	370 000	3.2
7	Xitoy Xalq Respublikasi	278 900	2.4
8	Turkiya	174 900	1.5
9	Hindiston	80 800	0.7

10 Abdullayev, 2020; Egamberdiyev, 2019

10	Koreya Respublikasi	46 300	0.4
----	---------------------	--------	-----

Tahlil natijasiga ko'ra, 2025-yil turist oqimining asosiy qismi qo'shni davlatlar hissasiga to'g'ri keladi: Qirg'iziston (3,3 mln), Tojikiston (2,7 mln) va Qozog'iston (2,7 mln). Bu holat IMK strategiyalarida mintaqaviy segmentlash va chegaradosh bozorlar uchun moslashtirilgan kommunikatsiya xabarlarini kuchaytirish zarurligini ko'rsatadi. Jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, 2025-yilda O'zbekistonga kelgan xorijiy turistlarning asosiy qismi Markaziy Osiyo mamlakatlari hissasiga to'g'ri keladi. Xususan, Qirg'iziston Respublikasi 3,3 mln nafar turist bilan umumiy oqimning 28,2 foizini tashkil etib, yetakchi o'rinni egallaydi. Tojikiston va Qozog'iston mamlakatlarining har biri 23,1 foiz ulush bilan keyingi o'rinlarda joylashgan. Uzoq xorij mamlakatlari, jumladan Rossiya Federatsiyasi, Xitoy Xalq Respublikasi va Turkiya ulushi nisbatan past bo'lib, bu turizm korxonalarida integratsiyalashgan marketing kommunikatsiyalarini xalqaro bozorlar uchun yanada faolroq tashkil etish, raqamli marketing va brending vositalaridan samarali foydalanish zarurligini ko'rsatadi.

Yanvar-iyun 2025 davrida O'zbekistonga turistik maqsadlarda 5,3 mln nafar xorijiy fuqaro kelgan. Ularning aksariyati qarindoshlarni yo'qlash maqsadida tashrif buyurgan. Quyidagi diagrammada maqsadlar bo'yicha taqsimot keltiriladi.

2025-yilda O'zbekistonda turizm sohasida ijobiy o'sish kuzatildi. Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlariga ko'ra, xorijiy turistlar oqimi sezilarli darajada oshdi. Quyida tahlil natijalari diagramma va jadvallar asosida keltiriladi. (2-jadval).

2-jadval.

2025-yilda O'zbekistonga kelgan xorijiy turistlar soni (TOP-5 davlat, mln kishi)¹¹

№	Davlat	Turistlar (mln)
1	Qirg'iziston	3.3
2	Tojikiston	2.7
3	Qozog'iston	2.7
4	Rossiya	1.0
5	Xitoy	0.3

Jadval ma'lumotlariga ko'ra, 2025-yilda O'zbekistonga kelgan xorijiy turistlarning asosiy qismi qo'shni davlatlar hissasiga to'g'ri keladi. Xususan, Qirg'iziston 3,3 mln kishi bilan yetakchi o'rinni egallab, undan keyingi o'rinlarda Tojikiston va Qozog'iston (har biri 2,7 mln kishi) joylashgan. Rossiya va Xitoy kabi nisbatan uzoq xorij davlatlaridan kelgan turistlar ulushi pastroq bo'lib, bu holat turizm korxonalarida integratsiyalashgan marketing kommunikatsiyalarini xalqaro bozorlarga yo'naltirish, raqamli marketing va brending strategiyalarini kuchaytirish zarurligini ko'rsatadi. (3-jadval).

3-jadval.

2025-yilda O'zbekistonga kelgan xorijiy turistlarning tashrif maqsadlari bo'yicha taqsimoti (mln kishi)¹²

№	Maqsad	Turistlar (mln)
1	Qarindoshlarni yo'qlash	3.6
2	Sayohat	0.8
3	Rasmiy	0.6
4	Tijorat	0.2

Jadval ma'lumotlari shuni ko'rsatadiki, 2025-yilda O'zbekistonga kelgan xorijiy turistlarning asosiy qismi qarindoshlarni yo'qlash maqsadida tashrif buyurgan bo'lib, ushbu segment 3,6 mln kishini tashkil etadi. Sayohat (0,8 mln kishi) va rasmiy tashriflar (0,6 mln kishi) nisbatan past ulushga ega. Tijorat maqsadidagi tashriflar eng kam ko'rsatkichni tashkil etmoqda. Mazkur tarkib turizm korxonalarida integratsiyalashgan marketing kommunikatsiyalarini ishlab chiqishda turli maqsadli segmentlar uchun moslashtirilgan kommunikatsiya xabarlarini va raqamli marketing vositalaridan foydalanish zarurligini ko'rsatadi. (2-rasm).

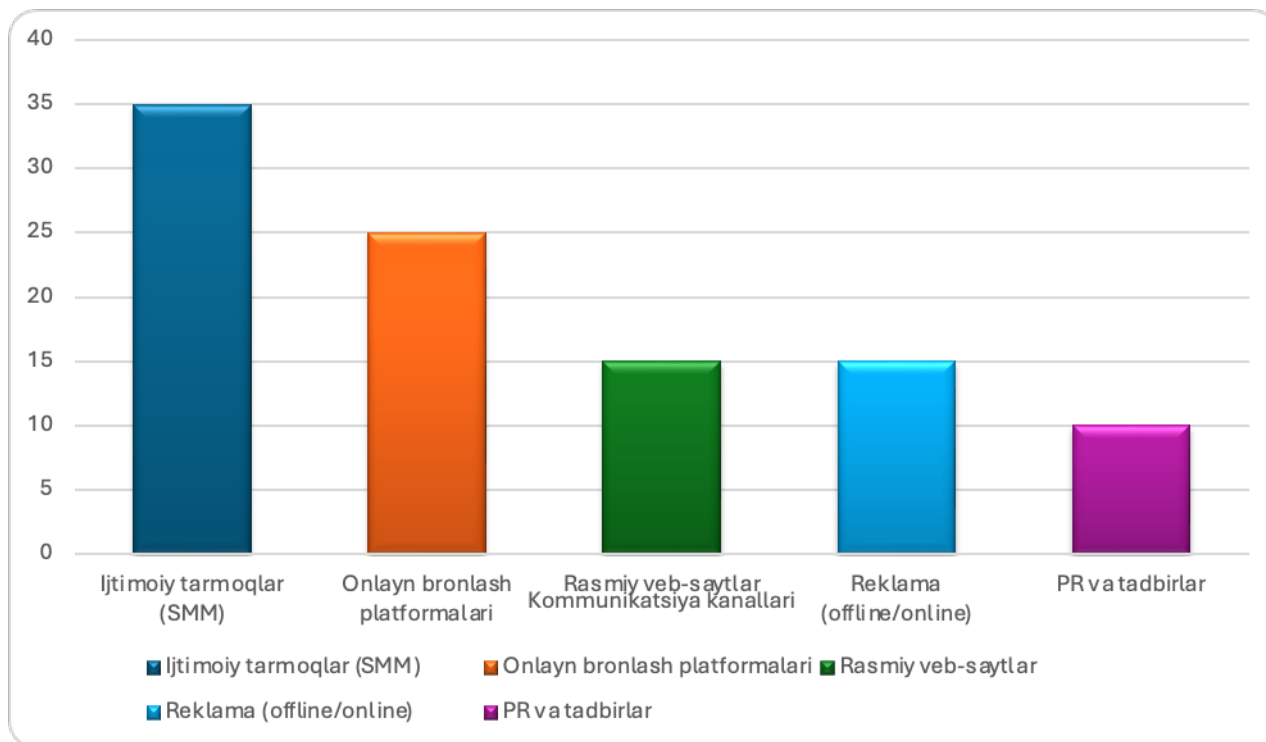
11 Manba: O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi rasmiy ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzildi (2025). (Muqobil ko'rinish: "Stat.uz, 2025-yil ma'lumotlari".)

12 Manba: O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlari asosida muallif tomonidan umumlashtirildi (2025).

2-diagramma. 2025-yilda O'zbekistonga kelgan xorijiy turistlarning tashrif maqsadlari bo'yicha taqsimoti (%)¹³

Diagrammadan ko'rinib turibdiki, 2025-yilda O'zbekistonga kelgan xorijiy turistlarning katta qismi qarindoshlarni yo'qlash maqsadida tashrif buyurgan bo'lib, ushbu segment umumiy oqimning 69,2 foizini tashkil etadi. Sayohat maqsadidagi tashriflar 15,4 foiz, rasmiy tashriflar 11,5 foiz va tijorat maqsadidagi tashriflar 3,8 foiz ulushga ega. Ushbu tuzilma turizm korxonalarida integratsiyalashgan marketing kommunikatsiyalarini rejalashtirishda asosiy e'tiborni oilaviy va ijtimoiy aloqalarga yo'naltirilgan segmentlarga qaratish, shu bilan birga sayohat va rasmiy tashriflar ulushini oshirish uchun raqamli marketing, branding va maqsadli reklama strategiyalarini kuchaytirish zarurligini ko'rsatadi.

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, asosiy turistlar oqimi qo'shni davlatlar hissasiga to'g'ri keladi. Bu holat turizm korxonalarida integratsiyalashgan marketing kommunikatsiyalarini mintaqaviy bozorlar uchun moslashtirish zarurligini ko'rsatadi. (3-rasm).

3-rasm. 2025-yilda turizm korxonalarida marketing kommunikatsiya kanallaridan foydalanish ulushi (%)¹⁴

Rasmdan ko'rinib turibdiki, 2025-yilda turizm korxonalarida integratsiyalashgan marketing kommunikatsiyalarida ijtimoiy tarmoqlar va onlayn bronlash platformalari yetakchi o'rinni egallamoqda. Bu holat raqamli marketing vositalarining turizm xizmatlarini targ'ib qilishdagi ahamiyati ortib borayotganligini ko'rsatadi. Shu bilan birga, reklama va PR faoliyatining integratsiyalashgan holda qo'llanilishi marketing kommunikatsiyalarining samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'tkazilgan tahlillar natijasida 2025-yilda O'zbekistonga kelgan xorijiy turistlar oqimi barqaror o'sish sur'atiga ega ekanligi aniqlandi. Xususan, yil davomida 11,7 mln nafar xorijiy fuqaroning tashrif buyurgani turizm sohasining iqtisodiy va ijtimoiy ahamiyati ortib borayotganligini ko'rsatadi. Turistlar oqimining asosiy qismi qo'shni davlatlar - Qirg'iziston, Tojikiston va Qozog'iston hissasiga to'g'ri kelib, bu holat hududiy yaqinlik, transport qulayligi hamda migratsion va oilaviy aloqalar bilan izohlanadi.

Shuningdek, tahlil natijalari xorijiy turistlarning katta qismi qarindoshlarni yo'qlash maqsadida tashrif buyurayotganini ko'rsatdi. Sayohat, rasmiy va tijorat maqsadidagi tashriflar ulushi nisbatan past bo'lib, bu

13 Manba: O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzildi (2025).

14 Manba: Kotler P., Keller K.L. *Marketing Management*. Pearson Education, 2016; O'zbekiston Respublikasi Turizm qo'mitasi va Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlari asosida muallif tomonidan umumlashtirildi (2025).

turizm korxonalarida marketing kommunikatsiyalarini yanada diversifikatsiya qilish zarurligini anglatadi. Integratsiyalashgan marketing kommunikatsiyalari nuqtayi nazaridan esa raqamli marketing, ijtimoiy tarmoqlar va onlayn bronlash platformalari yetakchi kommunikatsiya kanallari sifatida namoyon bo'lmoqda.

Yuqoridagi xulosalardan kelib chiqib, quyidagi **amaliy takliflarni** ilgari surish mumkin:

Turizm korxonalarida integratsiyalashgan marketing kommunikatsiyalarini mintaqaviy bozorlar (Markaziy Osiyo davlatlari) uchun moslashtirilgan yagona strategiya asosida rivojlantirish maqsadga muvofiq.

Qarindoshlarni yo'qlash segmenti bilan bir qatorda sayohat va dam olish segmentini kengaytirish uchun raqamli reklama, kontent-marketing va brending vositalaridan faol foydalanish zarur.

Ijtimoiy tarmoqlar, rasmiy veb-saytlar va onlayn bronlash platformalarini o'zaro integratsiyalash orqali marketing kommunikatsiyalarining uzluksizligini ta'minlash lozim.

Xalqaro bozorlar uchun mo'ljallangan kommunikatsiya xabarlarini ishlab chiqishda milliy turizm brendi, madaniy meros va noyob turistik mahsulotlarga urg'u berish tavsiya etiladi.

Marketing kommunikatsiyalari samaradorligini baholashda qamrov, konversiya va qayta tashrif ko'rsatkichlaridan foydalanish orqali IMK tizimini doimiy takomillashtirib borish zarur.

Mazkur takliflarning amaliyotga joriy etilishi turizm korxonalarida integratsiyalashgan marketing kommunikatsiyalarining samaradorligini oshirish, xalqaro bozorda raqobatbardoshlikni kuchaytirish hamda O'zbekiston turizm salohiyatini yanada rivojlantirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Kotler P., Keller K. L. **Marketing Management**. Pearson Education, 2016.
2. Kotler P. **Marketing 4.0: Moving from Traditional to Digital**. -Wiley, 2017.
3. Schultz D. **Integrated Marketing Communications**. -McGraw-Hill, 1993.
4. Keller K. L. **Strategic Brand Management**. -Pearson Education, 2013.
5. Romanov A. N. **Marketing kommunikatsiyalari**. -Moskva: INFRA-M, 2014.
6. Semenova I. V. **Marketing v turizme**. -Moskva, 2016.
7. Bekenova G. A. **Tourism Marketing in Kazakhstan**. -Almaty, 2018.
8. Abdullayev B. X. **Turizm marketingi**. -Toshkent, 2020.
9. Egamberdiyev Sh. X. **Xizmatlar marketingi**. -Toshkent, 2019.
10. UNWTO. **International Tourism Highlights**. -Madrid: World Tourism Organization, so'nggi nashr.
11. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining **turizm sohasini rivojlantirishga oid qarorlari va farmonlari** (2019–2023 yy.).
12. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining **PQ-4755-sonli qarori** -“**Turizm sohasini qo'llab-quvvatlash chora-tadbirlari to'g'risida**”.
13. O'zbekiston Respublikasi **Milliy statistika qo'mitasi**. Turizm sohasiga oid rasmiy statistik ma'lumotlar. -2025. (www.stat.uz)
14. O'zbekiston Respublikasi **Turizm qo'mitasi** rasmiy axborotlari va tahliliy materiallari. -2025.

muhandislik

& iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100